

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI (BOZP)

Ing. Milan Šmíd, Bazény a wellness s.r.o. – projektový ateliér

Mnoho z nás vyskytuje v pozici, že má na starosti jednoho a více podřízených. V tomto případě je otázka řešení BOZP velice aktuální, neboť zákon předepisuje odpovědnost za řešení BOZP pro vedoucí pracovníky ve všech stupních řízení, tedy od generálního ředitele přes všechny vedoucí pracovníky až po mistry a „partáky“, resp. vedoucí směny. Radovat se ale nemohou ani OSVČ podnikající ve službách, neboť legislativa si všímá zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví i při poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy.

Základními zákony v oblasti BOZP jsou **Zák. 262/2006 Sb.** ve znění pozdějších předpisů – Zákoník práce a **Zák. 309/2006 Sb.**, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při pracovněprávních vztazích a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti a poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, ve znění pozdějších předpisů. Na ně pak navazuje sestava dalších předpisů, jejichž seznam je uveden v sekci „Zákony“ v článku [„Legislativa pro bazény a wellness soubor“](#).

1. Povinnosti zaměstnavatele

Podívejme se nyní na **část pátou Zákoníku práce**:

- Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví (BOZ) zaměstnavatelů při práci s ohledem na rizika možného ohrožení zdraví, které se týkají výkonu práce.
- Péče o BOZP uložená zaměstnavateli je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pozice, kterou zastávají
- Povinnosti zaměstnavatele zajišťovat BOZ se vztahují na všechny fyzické osoby zdržující se s jeho vědomím na pracovišti (tedy i na případné klienty v provozu)
- Náklady spojené se zajišťováním BOZP hradí zaměstnavatel a nesmí být ani přenášeny na zaměstnance přímo či nepřímo
- Při dvou nebo více zaměstnavatelích na jednom pracovišti je povinností všech vzájemně se písemně informovat o možných

rizicích a na základě písemné dohody pověřený zaměstnavatel koordinuje postupy k zajištění BOZP.

- Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP a přijímáním opatření k předcházení rizikům (prevence rizik)
- Zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat a vyhodnocovat rizika, přijímat opatření k jejich odstranění. Pravidelně kontrolovat úroveň BOZP, stav pracovních prostředků a vybavení pracovišť. Není-li možné riziko odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k jejich působení, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. O vyhodnocování rizik vede zaměstnavatel dokumentaci.

Provádění technických, organizačních a jiných opatření k **prevenci rizik**:

- omezování vzniku rizik nebo jejich odstraňování u zdroje původu
- přizpůsobení pracovních podmínek potřebě omezení negativního vlivu práce na zdraví zaměstnanců, nahrazování namáhavé a rizikové práce jinými technologiemi a pracovními postupy
- omezování počtu zaměstnanců vystavených rizikovým faktorům
- přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany oproti individuální ochraně
- opatření proti úniku škodlivin
- vhodné pokyny pro zajištění BOZP

Zákoník práce dále specifikuje **povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnancům** na poli BOZP. Z nich bych vyzdvihnul zvláště:

- nedovolit zaměstnanci provádět zakázané práce (těhotné ženy, mladiství, s odpovídající kvalifikací a zdravotní způsobilostí a pod)
- zajistit zaměstnancům vstupní a preventivní prohlídky a příp. poskytnutí první pomoci
- nepoužívat takového způsobu odměňování prací, které by vedlo ke zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví
- zajistit dodržování zákazu kouření na pracovišti
- zajistit těhotným, kojícím matkám a matkám do 9. měsíce po porodu prostory na pracovišti pro odpočinek

- zajistit zdravotně postiženým zaměstnancům na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními vhodné pracovní podmínky

Školení zaměstnance v oblasti BOZP by mělo proběhnout vždy před nástupem do zaměstnání a úměrně při změně pracovní pozice a pracovního zařazení, zavedení nových technologií a v případech, které by mohly mít vliv na BOZP.

Periodicit pravidelných školení určuje zaměstnavatel podle druhu práce (zákon sice nespécifikuje ani periodicitu, ani náplň školení, ale předepisuje provádění „prověrek BOZP“ na všech pracovištích min. 1 x do roka, ve spolupráci s odborovou organizací nebo zástupcem zaměstnanců). **Školení a prevenci rizik řeší podle velikosti firmy.**

Zaměstnává-li zaměstnavatel (zák. 309/2006 Sb.)

- nejvýše 25 zaměstnanců, může si zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, má-li k tomu potřebné znalosti
- 26 – 500 zaměstnanců, může si zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, je-li k tomu odborně způsobilý
- více než 500 zaměstnanců – zajišťuje úkoly prevence rizik vždy jednou nebo více odborně způsobilými osobami

Odborná způsobilost osob je dána:

alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou

odbornou praxí min 3 roky, u ukonč. VOŠ min 2 roky, u VŠ min. 1 rok
doklad o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti

Zvláštní odborná způsobilost je vyžadována na zařízeních představující zvýšenou míru ohrožení života a zdraví.

Z pozice zaměstnavatele je důležitý legislativní poznatek: Ve všech případech legislativy se setkáme s rčením, že neznalost zákona neomlouvá. To neplatí v oblasti BOZP. Protože povinností zaměstnavatele je zaměstnance v oblasti BOZP proškolit, prověřuje se v případě události stanovení příslušných bezpečnostních rizik a byl – li zaměstnanec s nimi řádně seznámen.

V případě, že není možné rizika odstranit nebo omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, případně dle prostředí i pracovní oděv a obuv, mycí a desinfekční prostředky a dle zvláštních předpisů i ochranné nápoje. Zaměstnavatel je povinen kontrolovat použití ochranných pracovních

prostředků. Poskytují se bezplatně a nesmí být nahrazeno finančním plněním.

Pracovní úraz nebo nemoc z povolání je průšvih, kterému je lepší se vyhnout, ale asi mu nelze zabránit. V případě takové situace je zaměstnavatel povinen:

- objasnit příčiny a okolnosti vzniku úrazu, a to za přítomnosti zraněného (pokud je to možné), svědků a zástupce zaměstnanců (odborů)
- vést knihu úrazů s evidencí o všech úrazech, i když nebyla způsobena pracovní neschopnost
- záznam a dokumentaci vede o úrazech s PN delší než 3 kalendářní dny nebo při umrtí. Jedno vyhotovení předá zraněnému nebo rodinným příslušníkům mrtvého.
- ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam stanoveným orgánům a institucím (inspekce práce)
- přijmout opatření k zabránění opakování úrazu

2. Povinnosti zaměstnance v oblasti BOZP

- dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost a bezpečnost fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání
- účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na BOZP včetně ověření svých znalostí
- podrobit se pracovně lékařským prohlídkám a vyšetřením
- dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl řádně seznámen, řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti
- dodržovat stanovené pracovní a technologické postupy, používat ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení
- nepožívat alkoholické nápoje a návykové látky a pod jejich vlivem nevstupovat na pracoviště. Nekuřit na pracovišti, kde jsou současně nekuřáci.

- oznamovat svému nadřízenému nedostatky a závady na pracovišti s vlivem na BOZP. Podílet se na jejich odstranění
- bezodkladně oznámit svému nadřízenému pracovní úraz svůj nebo jiného zaměstnance a spolupracovat na objasnění jeho příčin
- podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

Zákon 309/2006 Sb. následně rozvádí a doplňuje ustanovení Zákoníku práce (viz výše) a je doplněn navíc řadou prováděcích předpisů ve formě Nařízení vlády. Pro OSVČ nabízející služby mimo oblast pracovně právních vztahů je důležitá část druhá tohoto zákona, kdy některá ustanovení zákoníku práce i tohoto zákona v oblasti BOZP mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem se vztahují i na OSVČ, spolupracujícího manžela nebo dítě osoby. Musí tedy zajišťovat BOZ na pracovišti i sebe, své blízké i pro své klienty jak na bazénu, v sauně, masérně, soláriu, wellness studiu, tak i vyšetřovně výživového poradce.